

UNDIR FÝRA EYGUM

Hvat land kundi tú hugsað tær at vitja?

– Eg havi ikki so nógvar dreymir um at vitja fremmand lond, sum eru fjar frá Europa. Tað er líka við, at eg sigi sum Ebba Hentze einaferð segði: Tað er eingin grund at fara út um Europa, tí alt tað vakrasta finst her. Annars kanska Japan ella New Zealand.

Hvørjar krimibøkur dámar tær serliga væl?

– Mær dámar so ómetaliga væl nógvar krimibøkur, men til dømis amerikanski høvundurin Michael Connelly og so svenskarin Leif G.W. Persson eru millum favorittarnar. Fara vit longri aftur, er tað Raymond Chandler.

JÓGVAN GJØRÐIS KRIMIHØVVUNDUR AV BERARI TILVIN

Ein nýggj telda gjørdi, at Jógvan Isaksen fór at skriva krimi. Tá ið hann helt ein longri steðg frá krimiskrivingini, varð hann í heilum spurdur, nær næsta krimisøgan kom. Tá yvirgav hann seg, og síðani 2005 hevur hann skrivað heili 12 krimibøkur

Eyðun Klakstein

Mong munnu hava lisið onkra av krimibókunum um Hannes Martinsson, sum hevur verið partur av føroyska bókmentaheiminum síðani 1990, og ivaleyst eru fleiri, sum hava lisið allar tær 10 bøkurnar um framfýsna journalistin.

Jógvan Isaksen, lektari í føroyskum bókmentum á lærda háskúlanum í Keypmannahavn, skrivaði í 1990 eina krimisøgu mest sum av tilvild, og hóast hann eftir aðru bókina í 1994 tók langan steðg frá krimibókum, slapp hann ikki undan sínum egnum skugga, og síðani 2005 hevur hann skrivað 12 krimibøkur – mest sum eina um árið.

– Mær hevur altíð dámt væl at lisið krimibøkur, og eg havi lisið, síðani eg var smádrongur, men tað var av tilvild, at eg fór at skriva krimi. Eg fekk eina teldu, sum hevði floppy disk, og fólk søgdu mær, at tað var stórur vandi fyri at missa tilfarið. Mitt meðan, tú skrivaði, kundi okkurt henda, og so var alt vekk, søgdu tey.

– Tí tordi eg fyrstu tíðina ikki at skriva mítt ordiliga tilfar á telduna, tí eg stúrði fyri at missa tað. Eg helt fram at skriva á skrivimaskinu, men fyri at læra meg at brúka telduna, byrjaði eg at skriva eina krimisøgu. Ætlanin var als ikki at skriva eina skaldsøgu, men tað kom ein kapitull fyri og annar eftir, og eg mundi vera komin í helvt, tá ið tað gekk upp fyri mær, at her var ein

bók á veg. Eg upplivdi tað sum eina fullkomna tilvild, at eg skrivaði *Blið er summarnátt á Føroyalandi*, sigur Jógvan Isaksen.

Tá ið hann var liðugur við bókina, kendi hann seg ikki vísan í, at hann skuldi geva bókina út.

– Eg hevði ummælt í nógv ár, men eg dugdi als ikki at meta um, hvørt mín krimibók var verd nakað sum helst. Tí sendi eg bókina til pápa, sum læs rættiliga fitt, og hann helt, at hon kundi væl gevast út.

– Tann næsta bókin, *Gráur Oktober*, varð skrivað av berum vilja og treiskni, tí tá hevði eg fingið eina litla dóttur, sum var sjúk av barkahosta. Samstundis, sum eg skuldi skriva, fekk eg ikki sovið, tí dóttirin var sjúk, so ta bókina bardi eg meg ígjøgnum, sigur hann.

Tók steðg

Jógvan Isaksen hevur síðani sjevti-árini verið sera virkin rithøvundur og hevur nú skrivað heili 48 bøkur. Størri parturin av bókunum hava verið um bókmentir, um listafólk og mentan. Í 1990 kom fyrsta krimibókin, og seinastu 12 árini hevur hann verið sera virkin sum krimihøvundur, umframt at hann eisini hevur skrivað bókmentabøkur.

Eftir tær báðar krimibøkurnar í nítiárunum, sum vóru sera væl móttiknar, tók Jógvan drúgvan steðg frá krimiskrivingini og skrivaði meira bókmentatilfar, sum honum dámdi væl at fáast við.

– Hvørjaferð fólk spurdu meg,

hvat eg fekst við, fór eg at tosa um tað, sum eg skrivaði, men tað tímdu tey ikki at hoyra um. Tey vildu heldur vita, nær eg fór at skriva eina nýggja krimi. So tað endaði við, at eg yvirgav meg, og síðani 2005 havi eg mest sum skriva eina krimi um árið, sigur Jógvan Isaksen.

Eftir 10 bøkur um journalistin Hannes Martinsson, hevur Jógvan Isaksen funnið sær nýggjan høvuðspersón, fyrrverandi jekarsoldátin William Hammer, sum nú starvast fyri lögregluna og er nakað yngri og meira kontantur í framferðarhátti.

Men líkamikið hvør høvuðspersónurin er, og hvørjar umstøðurnar annars eru, byggir krimisøgan á eitt mysterium og eitt plott.

– Ein krimisøga hevur brúk fyri einum hugskoti, tí onkrastaðni skal mann seta á. Summir rithøvundar hava eina neyva ætlan fyri, hvussu teir ætla skriva bókina og vita, hvat teir ymsu kapitullarnir skulu snúgvá seg um. Soleiðis havi eg tað ikki. Eg havi ein stuttan synopsis, eitt stutt yvirlit yvir, hvønn veg eg ætli mær, men fyri tað mesta veit eg ikki, hvaðar leiðin gongur. Tá ið tú situr og skrivar sovorðið tilfar, hendir tað ofta, at skrivingin tekur yvir og førir teg aðrar vegir, enn tú av fyrstan tíð hevði ætlað tær, sigur Jógvan Isaksen.

– Eg seti mær nøkur punkt upp, eini fimm til tíggu, men so fylgi eg kanska tveimum ella trimum, og so má eg broyta rest, tí tá eri eg farin

ein heilt annan veg við søguni. Við hvørt kann eg bliva yvirraskaður av, hvar søgan endar, sigur hann.

Gott hugflog

Dramatikkur, spenningur, dráp og ógvusligar hendingar eru at finna í krimibókunum hjá Jógvani Isaksen, og allar ganga fyri seg í føroyska samfelagnum, sum er kent sum eitt friðarligt samfelag, har álvarsom brotsverk eru sjáldsom.

Fyri nøkrum mánaðum síðani var Jógvan Isaksen í Budapest, har hann helt fyrilestur á lærðum háskúla. Har greiddi hann frá um at skriva krimisøgur í einum samfelaguttan álvarsaman kriminalitet – *Crime in a society without crime*.

– Eg verði noyddur at finna uppá og brúka hugflogið, um eg skal skriva krimisøgur í Føroyum. Føroyar eru eitt tað minst kriminella landið í heiminum, og tað eru sera fá dráp og morð í Føroyum, so skuldi eg bygt mínar krimibøkur á veruligar umstøður, var sera lítið at skriva um, sigur Jógvan Isaksen.

– Eg royni at skriva um okkurt, sum eg sjálvur haldi vera áhugavert, og eg royni at blanda tað føroyska samfelagið uppí, so tað ikki bara verður ein krimisøga um lögreglufólk og brotsfólk. Tað føroyska samfelagið er pallurin í mínum søgum, og eg dugi ikki at ímynda mær, at eg kundi skrivað krimisøgur, sum ganga fyri seg aðrastaðni enn í Føroyum. Fyritreitin hjá mær fyri at skriva krimi eru Føroyar.

Jógvan Isaksen brúkar veruligar søguligar hendingar í sínum krimibókum, og tær verða partur av gátuni í bókini, sum annars er merkt at hugflogi og íspunnum hendingum.

– Við hvørt detti eg um onkur hugskot, og við hvørt leiti eftir onkrum. Tað kann verða, at eg lesi í Føroya søga ella kanni, hvussu tað var við onkrari serligari hending. Í bókini *Adventus Domini* brúkti eg eina gamla hending, sum eg kom framá. Seinast í 1300-talinum vitjaðu tveir ítalskir sjómenn úr Venesia í Føroyum, og eg hugsaði, at teir kanska vóru komnir við onkrum til Føroya, og so kemur søgan út frá tí.

Hannes eldist

Kendasti høvuðspersónur í føroyskum krimibókmentum er Hannes Martinsson. Váttligi journalisturin, sum dugir at greiða fløkt mál, var við í fyrstu krimibókini hjá Jógvani Isaksen í 1990, og samantlagt eru 10 bøkur við Hannesi í høvuðsleiklutinum. Í 2012 skrivaði Jógvan Isaksen fyrstu bókina um William Hammer og sonevndu Skansadeildina, og nú kemur fjórða bókin í hesari røð.

– Ein orsök til, at eg eri farin eitt sindur frá Hannes Martinsson er, at hann eldist jú. Fólk spyrja meg eitt sindur speiskliga, hvussu gamal Hannes nú man vera. Tá eg byrjaði at skriva um Hannes, var hann um 40 ára aldur, javngamal við meg, so eg kann ikki hava Hannes rennandi